

1974 APR 22

Magyar Hirlap

323.1(439 Bp)

244

Lórévi szerb révészek

Csepel-sziget nyugati szélén, a Duna partján évszázadok óta él egy kis szerb falu, *Lórév*. A múlt században még Lóré volt a neve. Lakóinak nagyobb része azoknak a szerbeknek — népies nevükön rácoknak — a leszármazottjai, akik a XV. században a török hódítók elől Ráckeve-re menekültek. Történelmi feljegyzések szerint a Duna menti rácok kitűnő hajósok, képzett halászok, keresett és megbecsült révészek voltak. Nándorfehérvár ostrománál Hunyadi János derékhadához tartoztak a szerb sajkások és csákyások. Dózsa György seregében a tiszai magyar révészekkel, csónakosokkal közösen rác sajkások, révészek verték a hidat a Tiszán, a Maroson. Félelmetes fegyverük: a hosszú és a rövid nyelvű csáklya, a csónak faragásához használt széles pofájú fejsze és a kurta nyelvű szekerce, a fél és két hüvelyk vastag, pányvaként is dobható kötél volt, amely szerszámok, eszközök a révészeknél is mindaddig nélkülözhetetlenek voltak, míg a sajkákat, a ladikokat, a kompokat — az utóbbiakat a Tiszán, a Bodrogon hidasoknak nevezték — ki nem szorították a motoros hajók.

Lórév és a Fejér megyei Adony között a Kishajózási és Javító Vállalat *Vid* nevű hajója közlekedik. Kilenc hajósa van. Szocialista brigádjuk országos hírű, kiváló brigád. Tagjai lórévi lakosok, szerb anyanyelvűek. *Hraniszláv Péter*, a brigádvezető magas termetű, széles vállú, barnapiros arcú, dús szemöldökű, mosolygós férfi. Mikor a kis hajó kikötött és szóra bírtam, révéstársa, *Gergev Ljubomir* leengedte a hajóhidat. A hajót rögzítették. Péter szemmel vigyázta a hídon keresztül gördülő személygépkocsikat, az építőanyaggal megrakott teherautót és a sovány pej húzta cigány ekhósszekeret. Mindig hárman vannak szolgálatban. Az egyik a hajót vezeti, a másik, a révész-matróz a fedélzeti beállást irányítja, a harmadik a pénztáros; a révbe ért hajó rögzítése, „kikötelezés” is az

ő dolga. A Hraniszláv család réges-régi révész família. A brigádvezető unokaöccse, *Hraniszláv Demeter* is hajós. A mesterséget, amelyhez elengedhetetlen követelmény a Duna vízjárásának és medrének ismerete, *Velicsko Péter* lórévi révéstől sajátították el.

— A lórévi révészek, halászok a múltban is megbecsült emberek voltak — mondotta Hraniszláv Péter. — De jött a motorizálás, a kompot, a csónakot, a ladikot felváltotta a kishajó. Halból tizedannyi nincs a Dunában, mint harminc évvel ezelőtt, kevés lórévi halászik hivatásszerűen. A csáklyát, az evezőlapátot, a szákot, a hálót kivette kezükből a modern idő.

Hraniszláv Péter a Dunát nézte. Zöldellt szemközt az adonyi magas part.

— Nyolcszáz méter széles itt a Duna — mondotta. — Hét-nyolc perc alatt szeli át a Vid. Ilyenkor tavasszal naponta, hajnaltól alkonyatig kilencszer, nyáron és ősszel tizenkétszer, télen hétszer ússza át a Vid a Dunát. Menetrend szerint közlekedik. Különjárat, „szólóút” is van, személyenként tíz forintért. A tehergépkocsi szállítási díja öt tonnáig 26, öt tonnán felül ötven, a személyautóé 12, a lovas kocsié 14 forint. A rév forgalma évről évre nő. Ennek örülünk, mert a forgalom után jutalékot kapunk. Ez a bevétel öt százaléka. Ha a tervet túlteljesítjük — mert ez is gyakori! —, a többleteljesítményért negyedévenként bevételi jutalékot is kapunk. Hogy ez mennyire rúg havonta? Váltakozik, a forgalomtól függően. Kétezerháromszáz és háromezer forint között van a keresetünk. De itthon élünk, nem utazgatunk el az életünkből naponta három-négy órát.

Hraniszláv Péter a Kishajózási és Javító Vállalat *kétszeres kiváló dolgozója*, a híres révészbrigád vezetője, aranyjelvényes törzsgárdatag, két fiú édesapja. Az idősebbik, *Szlobodán* géptechnikusként tanul Ráckeven, a fiatalabbik, *Miklós* is szakközépiskolás.

— *Az iskolában* ma már nincs hátrányukra, hogy szerbek — folytatta Hraniszláv Péter. — Láthatta a faluban, hogy *cirill betűsek az utcáink*. Van a négyszáz-egynéhány lakosú községben egy szerb és egy magyar alsó tagozatos általános iskolánk. A második világháború idején internálták azt, aki szerbül mert beszélni. A gyermekek nem tanulhattak anyanyelvükön. Az volt a megbecsült ember, aki magyarosította a nevét. Ma boldogok, elégedettek a lóréviek. A Horthy-rezsimben „kutya rác” volt a titulusunk. Ha középiskolába eljutott egy-egy szerb gyerek, kigúnyolták. Ma egyenjogúak vagyunk. *Nem kényszerül senki nemzetisége, anyanyelve, neve megváltoztatására, megtagadására*.

— Van egy négytagú tamburazenekánk, amelyet én vezetek. Révéstársam, *Gergev Ljubomir* a brácsakontrás, *Gergev Milán* a bőgős, *Szimics Zsiga* a tamburaprímás. Lakodalomban, bálban, a nagy szerb ünnepkor, Vízkeresztkor, vagy Szent János napján, ha vigadunk, *a kólot csárdás követi*. A régi rácok főleg egymás között házasodtak. Ma már a szerb családba benősül a szerbül nem beszélő magyar, és magyar lányokat vesznek feleségül a szerb legények.

A községet járva eszembe villant, hogy *Görgei Artúr* honvéd őrnagy huszárjai 1848. szeptember 28-án a túlsó parton, Adonynál fogták el a Jellasich „menlevelével” Roth osztrák tábornok táborába szökő gróf *Zichy Ödönt*, aki hintájában hazaáruló kiáltványokat vitt magával. Görgei haditörvényszék elé állította, halálra ítélte és itt, Lóréven, szeptember 30-án felakasztották. A lóréviek közül ma már senki sem tud erről. De hiszen a történelemben sincs nyoma, hogy hol állott a hazaáruló gróf bitófája. Az Országos Képtár gyűjteményében egykorú könyvomat bizonyítja a hazaáruló felakasztását, amit a honvédelmi bizottság október 1-én falragaszokon tudatott az ország népével.

Bodnár István